

บทที่ ๔ ไวยากรณ์ไทยแบบดั้งเดิม

๔.๑ ความนำ

สยามไวยากรณ์ คือไวยากรณ์ไทยแบบดั้งเดิมที่ได้รับอิทธิพลมาจากไวยากรณ์ดั้งเดิม และไวยากรณ์บาลี งานของนักภาษาศาสตร์รุ่นแรกของไทยก็ได้รับอิทธิพลมาจากไวยากรณ์ดั้งเดิมและจากแนวคิดของนักปราชญ์อย่าง ฟรีดริช แมกซ์ มิลเลอร์ (Friedrich Max Mueller) และ วิลเลียม คไวต์ วิตนีย์ (William Dwight Whitney)

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงงานบางชิ้นและอิทธิพลดังกล่าว

๔.๒ ไวยากรณ์ดั้งเดิม

คำว่าไวยากรณ์ดั้งเดิม มักจะใช้หมายถึงไวยากรณ์ซึ่งนักปราชญ์กรีกเขียนขึ้น หมายถึงไวยากรณ์โรมันซึ่งแปลงมาจากกรีก ซึ่งเป็นแนวคิดของนักไวยากรณ์ในสมัยศตวรรษที่ ๑๘ นอกจากนี้ไวยากรณ์ที่สอนกันอยู่ในปัจจุบันก็ยังคงใช้ศัพท์ที่ติดมาจากแบบดั้งเดิม เราจึงมักจะเรียกไวยากรณ์ที่เรียนกันในโรงเรียนว่าไวยากรณ์ดั้งเดิมด้วย ทั้ง ๆ ที่บางครั้งก็อาจจะไม่เข้าใจนักที่ศัพท์ในไวยากรณ์นั้นหมายความว่าอย่างไร เช่น คำสรรพนาม คำบุพบท คำสันธาน ฯลฯ

นักภาษาศาสตร์สมัยใหม่มักจะวิจารณ์ว่าไวยากรณ์ดั้งเดิมใช้ลักษณะคุณอธิบายความหมายทางด้านไวยากรณ์โดยไม่มีทฤษฎีเป็นหลัก และมักจะไปสนใจกับรายละเอียดมากกว่าภาพกว้าง ๆ ของภาษา นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดภาษาตามกฎจากภาษากรีกและละตินอีกด้วย ทั้ง ๆ ที่กฎเหล่านั้นอาจจะไม่เหมาะสมกับ

ภาษาอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็ภาษาในยุโรปเองหรือภาษาอื่น ๆ ทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าคำวิจารณ์จะเป็นอย่างไร สิ่งหนึ่งที่ต้องยอมรับก็คือศัพท์ และแนวคิดเป็นอันมากที่ใช้กันอยู่ในทฤษฎีภาษาศาสตร์ก็มาจากไวยากรณ์ดั้งเดิมซึ่งมาจากภาษากรีกและละตินนั่นเอง

ในศตวรรษที่ ๖ พริสเซียน (Priscian) ได้เขียนไวยากรณ์ดั้งเดิมขึ้นมาโดยดัดแปลงโดยตรงมาจากไวยากรณ์ละตินซึ่งมาจากกรีกอีกทีหนึ่ง งานของเขาแบ่งออกเป็น ๑๔ เล่ม ใน ๑๖ เล่มแรกเป็นเรื่องของระบบหน่วยคำ ส่วน ๒ เล่มสุดท้ายเป็น วากยสัมพันธ์ ซึ่งแบ่งส่วนของคำพูดออกเป็น ๘ ชนิดคือ

- ๑) *noun* คือส่วนของคำพูดซึ่งใช้กำหนดสิ่งต่าง ๆ ทั้งแบบ *common* และแบบ *proper*
- ๒) *verb* คือส่วนของคำพูดซึ่งมี *tense* หรือ *mood* แต่ไม่มี *case* ใช้กำหนดการกระทำหรือการถูกกระทำ
- ๓) *participle* คือส่วนที่ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ควรจะอยู่ในตำแหน่งที่สามเพราะมี *case* ร่วมกับ *noun* และมี *voice* กับ *tense* ร่วมกับ *verb* เช่น *past participle* (กริยาเติม -ed หรือกริยาช่องที่สาม) กับ *present participle* (กริยาเติม -ing) ในภาษาอังกฤษ ซึ่งใช้เป็นคุณศัพท์ได้
- ๔) *pronoun* คือส่วนของคำพูดซึ่งใช้แทนชื่อคนเพื่อกำหนดว่าเป็นใคร
- ๕) *preposition* คือส่วนของคำพูดที่ไม่เปลี่ยนแปลง วางไว้หน้าคำอื่นหรือต่อจากคำอื่นหรือประกอบกับคำอื่น (หมายรวมทั้ง *preposition* และ *prefix*)
- ๖) *adverb* คือส่วนของคำพูดที่ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นส่วนที่เพิ่มความหมายให้แก่ *verb*
- ๗) *interjection* คือส่วนที่ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ต่างจาก *adverb* ไวยากรณ์กรีกจัดไว้ต่างหากเพราะมีความเป็นอิสระในด้านวากยสัมพันธ์และมีความหมายทางอารมณ์
- ๘) *conjunction* คือส่วนของคำพูดที่ไม่เปลี่ยนแปลง ทำหน้าที่เชื่อมส่วนอื่น ๆ เพื่อชี้ความหมายหรือความสัมพันธ์ให้ชัดเจน

จะเห็นได้ว่าการจัดประเภทลักษณะนี้ใช้หลายหลักร่วมกัน เช่น noun และ verb ใช้ทั้งหลักความหมายและหลักรูปแบบตรงที่กล่าวว่ามีอย่างไร และ มีการเปลี่ยนแปลงรูปด้วย

ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๒ ปีเตอร์ เฮเลียส (Peter Helias) แห่ง มหาวิทยาลัยปารีสก็ได้ปรับปรุงต่อมาอีกโดยแยก noun ออกเป็น substantival noun กับ adjectival noun

นอกจากเรื่องส่วนของคำพูดแล้วไวยากรณ์กรีกก็ยังมีเรื่อง gender, inflection, voice, case, number, tense และ mood อีกด้วย ไวยากรณ์ละตินก็รับเอาสิ่งเหล่านี้มาและรับต่อมาในไวยากรณ์อังกฤษในสมัยศตวรรษที่ ๑๔ โดยถือว่าไวยากรณ์ควรจะ มีกฎซึ่งใช้สำหรับแก้ไขการใช้ภาษา คำว่า "แก้ไข" ในที่นี้ก็คือ แก้ไขไปตามกฎของ ไวยากรณ์ละติน ไวยากรณ์ประเภทนี้จึงเป็นประเภท prescriptive หรือ normative หรือ ไวยากรณ์กำหนด นั่นเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ตรงกันข้ามกับ ไวยากรณ์พรรณนา ของนัก ภาษาศาสตร์สมัยใหม่ ซึ่งมุ่งที่การอธิบายภาษาตามที่ใช้กัน ไม่ใช่ตามที่คนคิดว่าควรจะ ใช้อย่างไร เช่น ในกรณีของการใช้ will กับ shall ที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว

ไวยากรณ์กำหนดที่มีชื่อเสียงมากในภาษาอังกฤษก็คือไวยากรณ์ของ เจ. ซี. เนสฟิลด์ (J. C. Nesfield) ซึ่งพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๘๙๘ ไวยากรณ์นี้แบ่งส่วน ของคำพูดออกเป็น ๘ ชนิด คือ *noun, pronoun, adjective, verb, preposition, conjunction, adverb* และ *interjection*

noun คำซึ่งใช้เรียกชื่อสิ่งใดก็ได้

pronoun คำซึ่งใช้แทนคำนาม

adjective คำซึ่งใช้ขยายคำนาม

verb คำซึ่งใช้บอกบางสิ่งเกี่ยวกับบางสิ่ง

preposition คำซึ่งใช้บอกทิศทางหรือสถานที่

conjunction คำซึ่งใช้เชื่อมประโยคหรือส่วนของประโยค

adverb คำซึ่งใช้บอกบางสิ่งเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และ อากาารของสิ่งที่คำ

กริยาบอก

interjection คำหรือกลุ่มคำซึ่งใช้ในการออกอุทาน

นอกจากนี้ประโยคยังประกอบด้วย *subject* กับ *predicate* โดยที่ *subject* หมายถึงสิ่งที่ประโยคนั้นกล่าวถึง และ *predicate* หมายถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ *subject* เช่น "John laughed." John เป็น *subject* ส่วน *laughed* เป็น *predicate* การแบ่งประโยคออกเป็นส่วนต่าง ๆ เช่นนี้ เรียกว่า *parsing*

ในตำราของเนลทิลด์ เมื่อแบ่งประโยคออกไปเป็น *subject* และ *verb* แล้ว *subject* ก็ยังแบ่งต่อไปอีกเป็น *nominative* กับ *enlargement* ส่วน *predicate* ก็แบ่งต่อไปเป็น *finite verb*, *completion* และ *extension* ส่วนที่เรียกว่า *completion* นั้นก็ อาจจะเป็น *object* หรือ *complement* หรือเป็นทั้งสองอย่างก็ได้ ตัวอย่าง เช่น ประโยค "The new master soon put the class into good order." จะแบ่งได้ดังนี้คือ

1. Subject		2. Predicate			
Nominative or Equivalent	Enlargement	Finite verb	Completion	Complement	Extension
			object		
master	(1) The	put	the	into	soon
	(2) new		class	good order	

(Malmkjaer, 1995: 480)

ในไวยากรณ์ดั้งเดิมนั้น สิ่งที่มีลักษณะเหมือนกับประโยคแต่เป็นส่วนหนึ่งของประโยคที่ใหญ่กว่า เรียกว่า *clause* *clause* อาจจะเข้ามารวมกันได้ ๒ วิธี ถ้าเป็น

clause ที่มีความสำคัญเสมอกันเรียกว่า co-ordinated เช่น "I wore a blue shirt and you wore a green dress." หรืออีกวิธีหนึ่ง clause ที่มีความสำคัญกว่าเรียกว่า main clause ส่วน clause ที่เข้ามาขยายเรียกว่า subordinate เช่น "I wore a blue shirt while you wore a green dress." ในประโยคนี้นี้ main clause คือ "I wore a blue shirt." ถ้า subordinate clause ไม่มี finite verb ซึ่งหมายถึง verb ที่มีการอ้างถึงเวลา ก็จะเรียกว่า phrase เช่น "I don't like you wearing that." "you wearing that" เป็น phrase ไม่ใช่ clause

หน่วยทางไวยากรณ์ชนิดอื่น ๆ ในไวยากรณ์ดั้งเดิมยังมีอีกดังต่อไปนี้คือ
GENDER, masculine, feminine และ neuter ลักษณะของ noun ว่าเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือไม่มีเพศ

NUMBER, singular และ plural ลักษณะของ noun กับ verb ว่ามีจำนวนหนึ่งหรือมากกว่านั้น

PERSON, first, second และ third จัดประเภท pronoun และเป็นลักษณะของ verb ด้วย

TENSE, present, past และ future ลักษณะของ verb ให้อ้างถึงเกี่ยวกับเวลา

MOOD, indicative และ subjunctive ลักษณะของ verb ที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ความเป็นไปได้ การสมมติและอื่น ๆ

VOICE, active และ passive ลักษณะของ verb ซึ่งชี้ว่า subject เป็นผู้กระทำ หรือผู้รับการกระทำ

CASE, nominative, vocative, accusative, genitive, dative และ ablative ลักษณะของ noun ซึ่งบอกหน้าที่ในประโยค ดังนี้

nominative เป็นลักษณะที่ subject

vocative เป็นลักษณะที่การอ้างหรือการเรียก

accusative เป็นลักษณะที่ object

genitive เป็นลักษณะที่เจ้าของ

dative เป็นลักษณะที่การได้รับประโยชน์

ablative เป็นลักษณะที่ทิศทางหรือความเป็นผู้กระทำ

(Malmkjaer, 1995: 481)

นอกจากนี้ก็ยังเคร่งครัดเรื่องรูปคำเป็นอย่างมากเช่น verb จะต้องเปลี่ยนรูปไปตาม subject ในแง่ของ person กับ number

จากลักษณะของไวยากรณ์ดั้งเดิมข้างต้น จะเห็นได้ว่าใช้ไม่ได้กับหลายภาษา ในภาษาอังกฤษเอง verb จะเปลี่ยนรูปก็เฉพาะในกรณีที่ subject เป็น third person singular เท่านั้น ส่วนในภาษาไทยนั้นไม่ต้องเปลี่ยนรูปเลย ในภาษาอังกฤษมีอยู่ไม่เกิน ๓ case นั่นคือ genitive หรือ possessive (ตัวอย่าง เช่น การเติม 's กับ การใช้คำว่า of เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ แต่ก็ไม่มีการเปลี่ยนรูป) nominative และ accusative (เช่น การใช้ I/me, he/him, we/us และอื่น ๆ) ในขณะที่ในภาษากรีกและละตินนั้น preposition กับ verb เป็นตัวกำหนด case ของ noun ส่วนในภาษาไทยนั้นก็ไม่มีการเปลี่ยนรูปคำเพื่อแสดง case

คำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในไวยากรณ์ดั้งเดิมดังที่ได้กล่าวมานี้ ยังคงภาษาอังกฤษไว้ เพื่อจะได้เปรียบเทียบให้เห็นต่อไปว่า ศัพท์เหล่านี้ได้กลายมาเป็นภาษาไทยว่าอย่างไรบ้าง และมีความหมายอย่างไร

๔.๓ ไวยากรณ์บาลี

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเขียนไว้ในคำนำของหนังสือ บาลีไวยากรณ์ ว่า

วิธีแสดงไวยากรณ์ของสันติภาษา [ภาษามีแบบแผน] นั้น นักปราชญ์ทั้งหลายได้จัดไว้เป็นหมวดหมู่ละม้ายคล้ายคลึงกัน จนให้สันนิษฐานได้ว่า ภาษาเหล่านี้คงจะมีอริยภาษาเป็นมูลเดิม ในบาลีภาษานักปราชญ์ท่านจัดไวยากรณ์เป็นหมวด ๆ กัน ๔ หมวด ดังนี้ **อักษรวิธี** แสดงอักษรพร้อมทั้งฐานกรณ์เป็นต้น ๑ **สนธิ** ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่น ให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน ๑ **นาม** แจกชื่อ คน, สัตว์, ที่, สิ่งของต่าง ๆ, สัพพนาม แจกศัพท์ ที่สำหรับใช้แทนนามที่ออกชื่อแล้วเพื่อจะได้ไม่เรียกซ้ำให้รกโสต ๒ อย่างนี้พร้อมทั้งลงคะวณะ วิภัติ ๑ **สมาส** ย่อนามตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ให้เป็นบทเดียวกัน ๑ **ศัพท์** ใช้ปัจจัยแทนศัพท์ให้น้อยลง มีเนื้อความได้เต็มที่ ๑ **อาชยาด** แจก กิริยาศัพท์ พร้อม วณะ บุรุษ วิภัติ กาล บอกกัตตุกรรม และ ภาพ ๑ **กฤต** ใช้ปัจจัย เป็นเครื่องกำหนดฐานะหรือกาล ๑ **อุณนาติ** มีวิธีใช้ปัจจัยคล้ายกฤตแต่มักเป็นปัจเจกปัจจัยโดยมาก ๑ **การก** แสดงลักษณะของคำพูด ๑ **ถ้านับรวมทั้งชั้น** ลักษณะที่ท่านจัดไว้เป็นหมวดหนึ่งต่างหาก มิได้ลงเคราะห์ไว้ในมูลไวยากรณ์ก็เป็น ๑๐ หมวด...

(สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, ๒๕๓๔: ๑)

กล่าวโดยสรุปก็คือ ไวยากรณ์บาลีแบ่งออกเป็น ๔ ภาค ดังนี้

(๑) **อักษรวิธี** ว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ **สมัญญาภิธาน** แสดงชื่ออักษรที่เป็นสระและพยัญชนะ พร้อมทั้งฐานกรณ์ และ **สนธิ** ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน

(๒) **วจีวิภาค** แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วนคือ **นาม** **อภัยยศัพท์** **สมาส** **ศัพท์** **อาชยาด** และ **กฤต**

(๓) **วากยสัมพันธ์** ว่าด้วย **การก** และการผูกคำพูดที่แบ่งไว้ในวจีวิภาคให้เข้าเป็นประโยคอันเดียวกัน

(๔) **ชั้นทลักษณ์** แสดงวิธีแต่งฉันทคือคาถาที่เป็นวรรณพद्यุทธิและมาตราพद्यุทธิ

เราจะได้พิจารณากันต่อไปว่า แนวคิดและศัพท์ในไวยากรณ์บาลีได้เข้ามามีอิทธิพลในภาษาไทยอย่างไรบ้าง

๔.๔ ก่อนจะถึงสยามไวยากรณ์

ได้กล่าวไว้แล้วในบทก่อนว่า คำราก อักษรวิธี วจวิภาค วากยสัมพันธ์และฉันทลักษณ์ เป็นคำรากเก่าของกรมศึกษาธิการซึ่งไม่ทราบชื่อผู้แต่ง จะเห็นได้ว่าคำรากชุดนี้เลียนแบบมาจากไวยากรณ์บาลี ส่วนแบบเขียนเร็ว ได้กล่าวถึงคำชนิดต่าง ๆ ไว้ ๗ ชนิด คือ คำชื่อคำกริยา คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำต่อ คำออกเสียง และ คำแทนชื่อ ซึ่งก็มีลักษณะคล้ายกับการจัดส่วนของคำพูดในไวยากรณ์ดั้งเดิมนั้นเอง ทั้งอักษรวิธี วจวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์ และ แบบเขียนเร็วได้เริ่มอธิบายเรื่องไวยากรณ์ไทยตามแบบไวยากรณ์ดั้งเดิมกับไวยากรณ์บาลี ซึ่งผิดไปจากการบรรยายภาษาไทยแบบเก่าที่มุ่งเรื่องการสอนเขียนอ่านเท่านั้น

ปัญหาที่น่าสนใจก็คือ แนวความคิดเหล่านี้ได้เข้ามาสู่วงการภาษาไทยเมื่อใดถึงแม้ว่าหนังสือ ประถม ก กา ซึ่งสันนิษฐานว่าจะมีมาตั้งแต่ปลายสมัยอยุธยา และได้ใช้เป็นแบบเรียนสืบต่อมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์จะมีการอธิบายเรื่องการออกเสียงตามฐานกรณ์ แต่ก็เป็นเรื่องที่สันนิษฐานว่า น่าจะแต่งเพิ่มเติมขึ้นมาในภายหลัง เมื่อมีชาวตะวันตกเข้ามาอยู่ในเมืองไทยเป็นจำนวนมากแล้ว

ในสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีคณะสอนศาสนาคาทอลิกเข้ามาเผยแพร่ศาสนาใน พ.ศ. ๒๒๐๕ (ค.ศ. ๑๖๖๒) สังฆราช ลาโน (Louis Laneau) ได้แปลแต่งและพิมพ์หนังสือคำสอนทางคริสตศาสนาเป็นภาษาไทยจำนวน ๒๖ เล่ม หนังสือไวยากรณ์ไทยและบาลี ๑ เล่ม และพจนานุกรมไทยอีก ๑ เล่มด้วย (กำจร สถิรกุล, ๒๕๒๖: ๘๕)

หนังสือไวยากรณ์ไทยที่สังฆราชลาโนได้แต่งและพิมพ์ขึ้นนั้นน่าจะเป็นการอธิบายภาษาไทยตามความคิดของชาวตะวันตก เราไม่ทราบรายละเอียดของหนังสือ

ไวยากรณ์เล่มนี้เป็นอย่างไร แต่ก็มีข้อที่น่าสังเกตอยู่อย่างหนึ่งว่าอาจจะเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดตำรา จินตามณี ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๒๑๕ เพื่ออธิบายและสอนภาษาไทยตามแบบไทย ดังข้อความที่ว่า

"อันนี้เป็นคำขอม แลคำพระอาจารย์เจ้าตกแต่งไว้ดั่งนี้ก่อน พญาร่วงเจ้าจึงทำรูปอักษรไทยทั้งปวง ครั้นจุลศักราช ๑๐๔ ปีชวดศก จึงพระอาจารย์เจ้าผู้มีปัญญา แต่งจินตามณีถวาย..."

ถนิต อญุโพธิ์ ได้สันนิษฐานไว้ใน บันทึกเรื่องหนังสือจินตามณีว่า จุลศักราช ๑๐๔ ควรจะเป็นจุลศักราช ๑๐๓๔ ตรงกับ พ.ศ. ๒๒๑๕ ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งเป็นปีชวดเหมือนกัน และ "พระอาจารย์เจ้า" ก็น่าจะเป็น "พระโหราธิบดี" (กรมศิลปากร, ๒๕๐๔: ๑๓๐)

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๗๑ ซึ่งตรงกับสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการพิมพ์หนังสือ A Grammar of The Thai ของ ร้อยเอก เจมส์ โลว์ (Capt. James Low) ที่เมืองกัลกัตตา อินเดีย เราไม่ทราบรายละเอียดของหนังสือเล่มนี้เช่นกัน แต่ก็น่าจะเป็นภาษาไทยในสายตาของฝรั่ง เช่นเดียวกับไวยากรณ์ไทยของ ลาโน

หลักฐานที่ชาวต่างประเทศอธิบายภาษาไทยตามแนวคิดตะวันตกเป็นครั้งแรกปรากฏอยู่ใน Dictionarium linguae thai sive siamensis interpretatione latina, gallica et anglica illustratum หรือ พจนานุกรมไทย-ละติน-ฝรั่งเศส-อังกฤษในชื่อภาษาไทยว่า สัพพะ พะจะนะ พาสาโท ของ สังฆราช ปัลเลอกัวซ์ (Pallegoix) พิมพ์เป็นครั้งแรกที่ปารีสในปี พ.ศ. ๒๓๙๗ ต่อมาบาทหลวง เจ. แอด. เวย์ (J. L. Vey) ได้นำมาชำระใหม่ และพิมพ์ที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ ในนามว่า ศรีพจนัภาษาไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อมีการพิมพ์ซ้ำอีกครั้งในประเทศอังกฤษ โดยใช้ต้นฉบับจาก India Office Library

ใน พ.ศ. ๒๕๔๒ สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำ
 สัปดาห์พระเจ้านวภาค มาจัดพิมพ์ขึ้นใหม่อีกครั้ง เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหา
 มงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ โดยใช้วิธีถ่ายฟิล์มแล้วพิมพ์จากต้นฉบับเดิม ส่วน
 ศรีพจน์ภาษาไทย นั้น ก็มีการถ่ายฟิล์มและจัดทำพิเศษสำหรับ คณะอนุกรรมการ
 ข้าราชการกรมการศึกษานานาชาติ ใน พ.ศ. ๒๕๔๕

หลวงบุญรอดมหิศร ได้เล่าไว้ว่า ในคำนำของหนังสือเล่มนี้มีคำ
 อธิบายเรื่องไวยากรณ์ไทยด้วย ซึ่งจะขอยกมาให้ดู ดังนี้

NOUN or Substantive แม้ว่าใน grammar สยาม แถวของภาษา
 ไม่ได้แบ่งออกเป็น nouns, adjectives, verbs ฯลฯ ก็คงไม่เป็นการเกินไปที่จะ
 ให้ข้อสังเกตต่อไปนี้

Simple nouns: มักจะเป็นคำโดดเสมอ เช่น น้ำ ไฟ ลม มือ สวน ที่มี
 หลายพยางค์ไม่มากคำ เช่น ทะเล นาฬิกา

Compound nouns: ประกอบด้วย สองคำหรือกว่าเช่น แม่น้ำ ทาง
 เลี้ยว ลูกเรือ

พูด grammatically ละก็ nouns ไม่มี genus ไม่มี number ใน
 noun จึงต้องใช้จำนวนเลขแทน แสดงจำนวนเลขแล้ว ยังต้องมีลักษณะบ่ง
 ด้วย เช่น มนุษย์เป็นเจ้าก็องค์ พระก็รูป เป็นตามัญชนก็คน สำหรับสัตว์และ
 สิ่งของก็เป็น เชือก ตัว อัน ลูก ต้น ลำ เล่ม ก้อน พ่อน แผ่น ผืน เม็ด ฯลฯ

ADJECTIVES ใช้วางข้างหลัง nouns เช่น สีแดง comparative
 degree แสดงด้วยคำ กว่า เช่น ดีกว่า ใหญ่กว่า expression ใช้ นัก ที่
 เดียว ยิ่ง

PRONOUNS Personal: of the first person คือ ฉัน ดิฉัน ข้า ฤ
 ผม ข้าพเจ้า เกล้ากระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า อาตมาภาพ เรา of the second
 person คือ เอ็ง เจ้า มึง ดู ได้เท่า ฯลฯ of the third person คือ เขา มัน เธอ
 หล่อน

Demonstrative pronouns: **นี้ นั้น โน้น**

Interrogative pronouns: **ใคร อะไร ได**

VERBS **ไม่มี** conjugation, mood, tense, person

ต่อไปนี้เป็นกรรการปรับคำ กิน เข้ากับภาษาอังกฤษ

Present tense:

ฉันกิน	ฉันกินอยู่	ฉันกำลังกิน	- I eat
เธอกิน	-	-	- thou eat
มันกิน	-	-	- he eats
เรากิน	-	-	- we eat
ท่านกิน	-	-	- you eat
เขากิน	-	-	- they eat

Past tense: **เวลานั้น หรือเมื่อนั้น** ฉันกิน I ate

Pluperfect tense: **เมื่อนั้น** ฉันได้กินแล้ว I had eaten

Future tense: **ฉันจะกิน** I will eat

Future perfect: **ฉันจะได้กินแล้ว** I will have eaten

Conditional: **ฉันจะกินถ้า** I will eat if

Conditional Perfect: **ฉันจะได้กินแล้วถ้า** I will have eaten if

Imperative mood: **เอ็งกินเถอะ** Eat

Infinitive mood: **กิน** to eat

Present Participle: **กำลังกิน** Eating

VERB OF THE PASSIVE VOICE

Verbs **น้อยตัวมี** passive voice **ถ้าจะให้**มีหรือ**ให้เป็น**ขึ้นก็ใช้**คำ**ต้อง

เช่น

ฉันต้องตีอยู่ I am beaten. **เอ็งต้องตีอยู่** thou are beaten.

PRINCIPLE ADVERBS

ไหน เช่น ท่านอยู่ไหน where are you?

ที่ไหน เช่น พ่อแม่ของเขาตั้งบ้านอยู่ที่ไหน where do his father and mother live?

แต่ไหน: เอ็งรู้มาแต่ไหน from where do you know it?

จากไหน: เอ็งเอ็งจวนนั้นมาจากไหน from where do you bring this cow?

นี่: ฉันอยู่ที่นี่ I am here.

...

PRINCIPLE PREPOSITIONS

ถึง: until, towards, about เช่น ฉันยังไม่มาถึงที่เขาคอยอยู่ก่อน,

แต่ก่อน: before, formerly เช่น วันนี้ ฉันได้ลุกขึ้นก่อนสว่าง แต่ก่อน
ฉันยังไม่ค่อยเห็นเขา

หน้า, ต่อหน้า: in front, in the presence of เช่น เรือนที่อยู่หน้าวัด
พยานได้ให้การต่อหน้าศาลากลาง

ที่: at เช่น ฉันทำการที่ในห้าง

...

PRINCIPLE CONJUNCTIONS

แล, และ: and เช่น คนดีและคนชั่ว

ก็: and, also เช่น พระเป็นเจ้าจะได้สร้างโลกในพิภพก็ได้

ก็ดี: even, as เช่น เงินของก็ดีแต่เป็นของปัจจุบันรัฐอุทบาย

ไฉนว่า: not that เช่น ไฉนว่าจะได้เห็นแก่เงิน

เหตุฉะนั้น: on account of this เช่น เหตุฉะนั้นเราไม่เชื่อ

...

(หลวงบุญยฆานพพาณิธิย์, ๒๕๓๗: ๓๒๔-๓๒๗)

ขอให้สังเกตว่า หลวงบุญมานพพาณิชย์ ยังคงศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับ ไวยากรณ์เอาไว้ เพราะภาษาไทยในขณะนั้น "ยังไม่มีไวยากรณ์อย่างฝรั่ง"

บิลเลอกัวร์ ได้เดินทางเข้ามาเมืองไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๗๓ ขณะที่มีอายุได้ ๒๕ ปี เมื่ออยู่ที่วัดคอนเซ็ปชัน หรือวัดบ้านเขมร ก็ได้มีโอกาสถวายการสอนภาษาละติน ให้แก่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นประทับอยู่ที่วัดราชาธิวาส และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ก็ทรงสอนภาษาบาลี ภาษาไทย และความรู้อื่น ๆ ให้เป็นการแลกเปลี่ยน บิลเลอกัวร์อยู่ในเมืองไทยเป็นเวลานานถึง ๒๔ ปี แล้วจึงได้เดินทางกลับไปพักผ่อนที่ฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. ๒๓๙๗ ในวาระนั้นได้มีการตีพิมพ์ผลงาน ๒ เรื่อง คือ สัพพะ พะจะนะ พาสาทอ ที่ได้กล่าวถึงไว้แล้วข้างต้น กับ หนังสือบันทึกการเดินทางมาเมืองไทยชื่อ Description de Royaume Thai ou Siam ซึ่งพรรณนาถึงเมืองไทยในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน พระมหากษัตริย์ ตลอดจนเรื่องภาษาไทย

สันต์ ท. โกมลบุตร ได้แปลหนังสือเล่มนี้ออกเป็นภาษาไทยในชื่อว่า เล่าเรื่องกรุงสยาม ความตอนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะภาษาไทยมีดังนี้

"...เป็นภาษาที่ส่วนใหญ่เป็นคำโดดหรือพยางค์เดียว และคำเกือบทุกคำที่มากพยางค์มีต้นกำเนิดมาจากภาษาต่างดาวทั้งสิ้น ภาษาไทย เป็นหนึ่งในจำนวนสามภาษา ที่มีสำเนียงดนตรีดังที่เป็นที่รู้จักกันในพิภพนี้ คือ ภาษาจีน ภาษาญวนและภาษาไทย อาจจะกล่าวได้ว่า ภาษาไทยนั้นแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ ภาษาตลาดหรือภาษาชาวบ้าน (langue vulgaire) ภาษาชั้นสูง (langue relevée) และภาษาศักดิ์สิทธิ์ (langue sacrée) มีคำหลายคำในประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาสู่ภาษาตลาดหรือภาษาชาวบ้าน ส่วนภาษาชั้นสูงกับภาษาศักดิ์สิทธิ์นั้นล้วนประกอบด้วยภาษาสันสกฤตกับภาษาบาลีเกือบทั้งสิ้น ซึ่งได้รับการดัดแปลงและจัดแต่งให้เหมาะสมกับอัจริย

ลักษณะและภาษาของคนไทย

(สันต์ ท. โภมถบุตร, ๒๕๐๕: ๗๔-๗๕)

ปิดเลขแก้วที่กล่าวว่ามี ๒๐ ซึ่งแบ่งออกเป็น สระควบ (diphthongues) กับ
กึ่งสระ (demi-voyelles) ดังนี้

สระ กึ่งสระ และ สระควบ ทั้ง ๒๐ คือ

อ	a o	สั้น
อา	a	ยาว
อิ	i	สั้น
อี	i	ยาว
อุ	u	สั้น
ู	u	ยาว
อุ	u	สั้น
ู	u	ยาว
ฤ	รึ	กึ่งสระสั้น
ຸ	รึ	กึ่งสระยาว
ฦ	รึ	กึ่งสระสั้น
ຸ	รึ	กึ่งสระยาว
เอ	e	ยาว
แอ	ë	สระเอ ควบยาว
ไอ	ai	สระควบสั้น
ไอ	ai	สระควบสั้น
โ	o	ยาว
เอา	ao	สระควบสั้น
อำ	am	กึ่งสระสั้น
อะ	a:	สั้นมาก

(สันต์ ท. โภมถบุตร, ๒๕๐๕: ๗๕-๗๖)

ส่วนพยัญชนะ มีรายละเอียดดังนี้

การแบ่งพยัญชนะ ๔๔ ตัว โดยฐานกรณ์ (classification) ดังนี้:

จำพวกที่หนึ่ง กัณฐะ (guttural)

ก ข ฃ ค ฅ ฉ ง

ko khó khó kho kho kho ngo

จำพวกที่สอง ตาลุระ (palatal)

จ ฉ ช ซ ฌ ญ

cho xó xo so xo jo

จำพวกที่สาม มูรทระ (lingual)

ฎ ฏ ฐ ท ฒ ณ

do to tho thó tho no

จำพวกที่สี่ ทันตระ (dental)

ด ต ถ ท ธ น

do to tho thó tho no

จำพวกที่ห้า โอษฐะ (labial)

บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม

bo po phó fí pho fo pho mo

จำพวกที่หก อรรธระ อุตุม ธนิต

(demi-voyelles, sifflantes, aspiree:)

ย ร ล ว ศ ษ ส ห

jo ro lo vo só só só hó

ฬ อ ฮ

lo o ho

(สันต์ ท. โภมลบุตร, ๒๕๐๕: ๗๖)

ถึงแม้ว่า หนังสือของปาเลอกัวร์จะพิมพ์ออกมาหลังจาก แบบเขียนเร็วถึง ๗ ปี แต่แนวคิดการนำไวยากรณ์ภาษาต่างประเทศมาดัดแปลงเพื่ออธิบายภาษาไทยหรือ "ปรับภาษาไทยให้เข้ากับไวยากรณ์ภาษาต่างประเทศ" น่าจะรู้จักกันแล้วในสมัยนั้น จึงมีการอธิบายในทำนองนี้ทั้งในแบบเขียนเร็วและใน อักษรวิธี วจิวิภาค วากยสัมพันธ์ และ จันท์ลักษณะ ฉบับกรมศึกษาธิการ ต่อมาวิธีการเช่นนี้ก็มาปรากฏอย่างเด่นชัดใน สยามไวยากรณ์

๔.๕ สยามไวยากรณ์

ใน พ.ศ. ๒๔๖๑ เมื่อ พระยาอุปกิตศิลปสาร ต้องแสดงปาฐกถาว่าด้วยภาษาไทยที่สามัคยาจารย์สโมสร จำเป็นต้องคู่ตำราไวยากรณ์มีอักษรวิธี เป็นต้น ท่านจึงเห็นเป็นโอกาสเหมาะที่จะได้เรียบเรียงตำราอักษรวิธี วจิวิภาค วากยสัมพันธ์และ จันท์ลักษณะ ขึ้นใหม่ รวมเรียกว่าสยามไวยากรณ์

ตำราสยามไวยากรณ์ ซึ่งดัดแปลงมาจาก อักษรวิธี วจิวิภาค วากยสัมพันธ์ และ จันท์ลักษณะฉบับกรมศึกษาธิการนี้จึงอาจจะถือได้ว่าเป็นตัวแทนของงานวิเคราะห์ไวยากรณ์ไทยในแบบดั้งเดิมซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุด เพราะเป็นการศึกษาภาษาในแบบเก่าอย่างละเอียด

เล่มแรก อักษรวิธี กล่าวถึงโครงสร้างทางด้านเสียง เล่มสอง วจิวิภาค กล่าวถึงส่วนของคำพูดและหน้าที่ทางไวยากรณ์ มีภาคผนวกเป็นราชาศัพท์ เล่มสาม วากยสัมพันธ์ กล่าวถึงประโยคกับส่วนประกอบของประโยค เล่มสี่ จันท์ลักษณะ กล่าวถึงลักษณะคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ

อาจจะนับได้ว่าเป็นประเพณี และอาจจะเป็นเพราะอิทธิพลของไวยากรณ์บาลีแบบเก่า และการเลียนแบบหนังสือไวยากรณ์ยุโรปสมัยศตวรรษที่ ๑๙ ด้วยก็ได้ที่ทำให้ตำราไวยากรณ์จะต้องมีเรื่องจันท์ลักษณะต่อท้าย

จะเห็นได้ว่า คำศัพท์และการจัดประเภทต่าง ๆ ในหนังสือชุดนี้มาจาก ไวยากรณ์บาลี เหตุที่ตำราชุดนี้เขียนอยู่ได้แม้ว่าการศึกษาและตำราของประเทศไทย จะมีรูปแบบเป็นตะวันตกไปหมดแล้ว ก็เพราะมีความสอดคล้องเป็นอย่างยิ่งกับศัพท์ ดั้งเดิมในไวยากรณ์ภาษายุโรป เนื่องจากบาลีก็เป็นภาษาในตระกูลอินโดยูโรเปียนเช่นกัน อิทธิพลก่อนตะวันตกสมัยใหม่จะเห็นได้ชัดในวิธีการตั้งมาตรฐานและการกำหนด เรื่องต่าง ๆ ในภาษา

จะได้กล่าวถึงตำราเล่มนี้อย่างละเอียดต่อไปข้างหน้า

๔.๖ งานของนักภาษาศาสตร์รุ่นแรก

นักปราชญ์ผู้มีชื่อเสียงและมีผู้นับถือมากในด้านภาษาศาสตร์ของเมืองไทย เช่น พระยาอนุমানราชธน พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ และพระวรวงศ์วิจิตร อาจเรียกรวมได้ว่าเป็นผู้วางรากฐานทางการศึกษาภาษาศาสตร์ไทยในประเทศไทย ท่านเหล่านี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็นคนหลังสมัยดั้งเดิมกับก่อนสมัยใหม่ ทั้งสามท่านนี้รวมทั้งนักวิชาการ นักเขียน และอาจารย์ทางด้านภาษาอีกหลายท่านซึ่งมีความเห็นในแนวเดียวกันได้สร้างผลงานตามแบบดั้งเดิมไว้อย่างละเอียด บางท่านมีความรู้ดีทางด้านภาษาบาลีสันสกฤต บางท่านก็รู้ภาษาจีนหรือเขมรด้วย แม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะได้รับอิทธิพลตะวันตกมาบ้าง แต่ก็ยังเป็นแบบยุคเก่า ตำราทางด้านภาษาศาสตร์ของท่านเหล่านี้ก็คือตำราของ วิตนีย์ และ มิลเลอร์ ฉะนั้นในงานของท่านเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นความคิดเห็นก่อนสมัยใหม่ เช่น เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการเขียน ระหว่างภาษามาตรฐานกับภาษาถิ่น เรื่องความเปลี่ยนแปลงทางภาษาศาสตร์ หรือความสัมพันธ์ทางภาษา

ความเจริญรุ่งเรืองทางการศึกษาภาษาศาสตร์สมัยใหม่ในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็ได้แรงบันดาลใจมาจากนักปราชญ์ในยุคเก่าเหล่านี้ บางท่านมีผลงานมากมาย ทั้งบทความและหนังสือ บางท่านก็มุ่งที่เรื่องภาษาศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ส่วน

ใหญ่มักจะเป็นเรื่องวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป ประวัติศาสตร์หรือวรรณคดี

ถึงแม้ว่างานส่วนใหญ่ของพระยาอนุมานราชธนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย แต่ก็มีเรื่องทางภาษาศาสตร์ปะปนอยู่ด้วย งานทางด้านภาษาศาสตร์ที่สำคัญของท่านมีอยู่ ๒ เรื่องคือเรื่องคำแผลงในภาษาไทย (พ.ศ. ๒๔๙๕) กับ นิรุกติศาสตร์ (พ.ศ. ๒๔๙๙)

ในงานชิ้นแรก ท่านจัดประเภทและให้ตัวอย่างการเติมอุปสรรคกับอาคมของคำไทยอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำยืมจากภาษาเขมร ซึ่งให้รายละเอียดไว้อย่างมากมาย

งานชิ้นที่สองเป็นตำราเบื้องต้นทางด้านภาษาศาสตร์ โดยนำมาจากความคิดของตะวันตกในช่วงต้นของศตวรรษที่ ๒๐ หนังสือเล่มนี้คือปาฐกถาที่ท่านบรรยายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและที่อื่น ๆ ถึงแม้ว่าบางอย่างจะล้าสมัยไปบ้างแล้ว แต่บางสิ่งที่ท่านกล่าวถึงก็ยังใช้ได้อยู่

กรมศิลปากรได้นำผลงานทั้งสองเรื่องนี้และผลงานทางด้านภาษาเรื่องอื่น ๆ มาจัดพิมพ์ใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เนื่องในวาระครบ ๑๐๐ ปีและองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติประกาศเกียรติคุณเป็น "บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมระดับโลก" ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ประพัทธ์ มีความเด่นทางด้าน การเป็นครู นักวิชาการ นักเขียน บรรณาธิการ นักการทูต และนักรัฐศาสตร์ ท่านมีงานเขียนทางด้านภาษาและวรรณคดีมาก และในหมู่ผู้บัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นมาใช้แทนศัพท์ตะวันตกสมัยใหม่นั้น ไม่มีใครได้รับการยอมรับจากมวลชนมากเท่ากับท่าน

งานชิ้นเด่นของท่านก็คือ ภาษาวรรณคดีและวิทยาการ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ซึ่งมีทั้งเรื่องภาษาโดยทั่วไปเรื่องบัญญัติศัพท์ เรื่องตัวสะกด และเรื่องทางด้านภาษาศาสตร์และกึ่งภาษาศาสตร์อีกมากมาย

ใน พ.ศ. ๒๕๓๔ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้นำผลงานทางด้านภาษาของท่านมารวมพิมพ์ในชื่อเรื่องว่า พระอัจฉริยภาพด้านภาษาศาสตร์

ในโอกาสที่องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติประกาศศฤติ
พระเกียรติคุณ ในฐานะปูชนียบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมระดับโลก

พระวรวงศ์วิสิฐ อดีตหัวหน้าภาควิชาภาษาไทยของจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ก็ได้พิมพ์เผยแพร่ปาฐกถาทางด้านภาษาไทยออกมาใน พ.ศ. ๒๕๐๒ คือ
หลักภาษาไทยแม้ว่าเนื้อหาจะมีลักษณะอนุรักษนิยมมากกว่าสองท่านแรก และไม่
ละเอียดเท่างานของพระยาอุปทิศศิลปสาร แต่ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการและ
อาจารย์ชั้นนำในสาขานี้ หนังสือของท่านจึงได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ศูนย์ภาษา
และวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้นำหนังสือเล่มนี้
มาพิมพ์เผยแพร่อีกครั้งในปี ๒๕๓๔

งานในทำนองเดียวกันจากคณาจารย์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาใน พ.ศ.
๒๕๐๑ ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการศึกษาวิทยาศาสตร์ไทยในแบบดั้งเดิม

นักวิชาการอีกสองท่านที่สมควรกล่าวถึงก็คือ ชอนกลิน พิเศษตลกกิจ และ
ศาสตราจารย์ ดร. คุณบรรจบ พันธุเมธา

ชอนกลิน พิเศษตลกกิจ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาษาจีนและภาษาไทยถิ่น
เป็นประโยชน์เพียงใดในการค้นคว้าหาที่มาของคำในภาษาไทย" ขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๘๙
โดยเปรียบเทียบคำไทยกับคำที่คล้ายคลึงกันในภาษาถิ่นต่าง ๆ ของจีน และในภาษา
ไทยถิ่นต่าง ๆ (เช่น อาหม ไทยขาว ฯลฯ) ที่ปรากฏในพจนานุกรมเก่า ๆ งานชิ้นนี้ถือ
ตามข้อสันนิษฐานเก่าที่ว่าภาษาไทยกับภาษาจีนมีกำเนิดที่สัมพันธ์กัน ฉะนั้นคำที่
คล้ายคลึงกันทั้งในด้านรูปและความหมายจึงมีความสำคัญ ส่วนรูปคำที่มาจาก
ภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ นั้น ก็เห็นได้ชัดว่ามาจากแหล่งเดียวกัน แต่ไม่มีข้อพิสูจน์ความ
สัมพันธ์ทางด้านเสียงอย่างเป็นระบบ

วิทยานิพนธ์ของ ศาสตราจารย์ ดร. คุณบรรจบ พันธุเมธา ใน พ.ศ. ๒๔๘๙ ชื่อ
"ภาษาบาลีและสันสกฤตที่เกี่ยวกับภาษาไทย" กล่าวถึงความแตกต่างทางด้านสัทวิทยา
ระหว่างภาษาบาลีกับสันสกฤตก่อน แล้วจึงกล่าวถึงความหมายที่ต่างกันระหว่างคำใน
สองภาษานี้ จากนั้นจึงกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปและความหมายเมื่อ
ไทยยืมเข้ามาใช้

หลังจากที่ท่านได้รับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยพารณสีมาแล้ว ก็มีโอกาสดูได้ศึกษาภาษาไทยในฮัตตัม และได้พิมพ์เรื่องกาเลหม่านโต ขึ้นมาใน พ.ศ. ๒๕๐๔ คำว่า กาเลหม่านโตเป็นภาษาคำติ (Khamti) แปลว่า 'ไปเที่ยวบ้านไทย' คุณค่าที่สำคัญของหนังสือเล่มนี้ก็คือการระบุสถานที่ในฮัตตัมที่ท่านพบว่ายังพูดภาษาไทยกันอยู่

ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ท่านได้แต่งตำราภาษาไทยเล่มสำคัญเพื่อใช้ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง นั่นคือเรื่องลักษณะภาษาไทย ตำราเล่มนี้ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน และได้รับความเชื่อถือเป็นหลักฐานของการศึกษาภาษาไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะได้กล่าวถึงตำราเล่มนี้ต่อไปข้างหน้า

๔.๗ สรุป

ในบทนี้เราได้เห็นหัวเลี้ยวหัวต่อของการวิเคราะห์ภาษาไทยในแบบเก่าและแบบกลางเก่ากลางใหม่ ก่อนที่จะเข้าสู่การวิเคราะห์ในแนวภาษาศาสตร์สมัยใหม่